
Gennem Hitlers Tyskland

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Gennem Hitlers Tyskland

4

Gennem Hitlers Tyskland

Gennem Hitlers Tyskland

[1]Genoptrykt i "Vedersø-Jerusalem Retur" Pag 32-38

Jp 25/2 34

Gennem Hitlers Tyskland.

Kaj Munks Rejsebreve.

Sognepræst Kaj Munk sender "Jyllandsposten" en Række Rejsebreve fra sin store Udenlandsrejse. Vi bringer her det sjette Brev, i hvilket han fortæller om Hitlers Tyskland.

HVAD siger den tyske Forretningsmand, da vi har forladt Padborg: "Ah, saa er vi hjemme i Hitlers Tyskland igen!" Hvad siger den gamle fine Dame i München: "Nu ved vi Tyske paany, at vi maa holde sammen", og hun løfter Øjnene fulde af Kejserærefrygt op til Chatollet med Billedet af Føreren, der for en Gangs Skyld har iført sit Aasyn et Smil. Og hvad siger Børnene, der brununiformerede staar opstillet i lange Geledder paa Hamburgs Banegaard Søndag Morgen Kl. halvsyv, Drengene for sig og Piger for sig, og skotter utaalmodige hen til Overkommandoen, om de snart kan rykke ned og indtage Perronen - og saa ud til en lang dejlig Vintersøndag med Musik og March og Eksercits, ud til strabadsis Soldaterleg i Terrænet? "Heil Hitler!" siger de. Hvad siger Aviserne? Det, de maa sige, det, de skal sige - intet andet.

Hvad siger da Præsten? Efter Præsters Skik sin Kollega imod; men hvad siger da Kollegaen? "Aldrig har der været saa mange Folk i min Kirke som nu". Og hvad siger Kunstneren og Videnskabsmanden? "Omsider er tysk Aand ved at finde sig selv igen". Og hvad siger Arbejderen? "Jo, han er alligevel rigtig nok; vi har beholdt vore Lønninger og Understøttelser, og nu faar vi gratis Teater og Film, og Wilhelm vil han ikke have tilbage". Og hvad siger Bonden? "Gud har friet os fra de vilde Bolshevikker". Og hvad siger hele Tyskland? "Heil! Heil! Heil! Du har friet os fra de vilde Bolshevikker".

For saa vidt er da stadig alt i den gamle Gænge. Den Mand, der for et godt Aars Tid siden kaaredes til Afgud af det halve Tyskland og gjorde sig selv til det hele Tysklands Gud, sigtes endnu af ingen for falsk Varebetegnelse. Og hvem er da denne Mand? Ingen ved det, aldrig vil det blive opklaret. Hvor meget er han en bryndsk Ærgerrighed, der har set Mussolinis Triumftog og maalt sine egne Talegaver med hans og derefter sammenbidt spillet det høje Spil, der hedder Plat eller Kejserkrone, og hvor meget en brændende Idealist, der paa mandbar Vis har omsat sin hulkende Fortvivlelse over sit Folks Nedværdigelse til flammende Indignation og flagellantisk hidset sig frem med den til den aaringelange Stordaad, i Kraft af hvilken Tyskland nu sidder paa hans Arm - vel ikke enigt, men dog enet, ikke stærkt endnu, men dog styrket?

"Han er Idealist, han er Idealist", siger de til mig fra alle Kanter hernede, og Kontoristen ser op til det lille Helgenbillede af ham over Pulten, og Pensionatsværtinden stryger hen over Fotografirammen, som naar en stolt Moder sniger sig til et Kærtegn over sin store

Søns Kind.

*

Og jeg nikker og siger ingenting, og forsigtigt begynder jeg at famle efter lidt Besked om, hvilke reelle Mirakler Idealisten da har udvirket, siden han spændte Styrkebæltet om sig.

Her følger en Prislister paa enkelte Varer, idet 1 Mark er sat til 1 Kr. 70 Øre, det, man faar ved at veksle danske Penge her:

- 1 Pund Husholdningsmargarine. 65 Øre.
- 1 Pund Taffelmargarine: 112 Øre.
- 1 Pund ekstrafin Taffelmargarine: 187 Øre.
- 1 Pund Smør: 255 Øre.
- 1 Pund Svedsker, fine: 94 Øre.
- 1 Pund Kartoffelmel: 27 Øre.
- 1 Pund Abrikoser: 119 Øre.
- 1 Æg: 18 Øre.
- 1 Liter Benzin: 65 Øre.

Saadan ser Priserne ud. Alene Benzinprisen synes jo at skrike til Himlen, at det økonomiske Aag over Tyskland ikke er lettet synderligt. Og samtidig med, at direkte og indirekte Afgifter tager deres dybe Greb som forhen i Borgernes Lommer, er der tilføjet et indtrængende offentligt Pres om Godgørenhed. Til Vinterhjælp maner Opraab og Bøsser overalt, Nazister møder frem og betler til Staten paa Gaderne og Restauranterne, stortypeede Plakater minder om, at ”jeres Frontkammerat Adolf Hitler venter sig af jer, Folkefæller, at I giver jer Skærv til Landsmænd i Kulde og Hunger”.

Og trods de store Nødhjælpsarbejders Igangsættelse flakker Arbejdsløshedens problemets Spøgelse stadig hen over de tyske Byer og Bjerge.

Men Mønten holdes fast. I sin stædige sønderjydske Haand knuger Rigsbankpræsidenten Marken, saa den ikke faar Lov til det mindste Udsving, skønt hele Verden tørner omkring. Stort! Og beundringsværdigt! Og hvor forstaar man et Folks Rædsel for at lege med Guldet, naar det een Gang har prøvet at brænde Fingrene paa Papiret, saa Neglene sprak! Alligevel - hvordan vil det gaa med Eksporten til disse Priser? Kan Hitler lære tysk Geschäft med Gevinst at sælge Varer for det halve af, hvad det koster at frembringe dem?

*

Men Enhed og Orden er der i Riget. Og tænk saa paa, hvad der var, før Hitler kom til. Aah ja og ja vist. Der er Enhed og Orden. Og Koncentrationslejre. Og Folk i Landflygtighed. Og Afskedigelser og Arrestationer. Nu vel, sligt maa til. Det er dog allsammen bedre end

Snigmord og Gadekampe som fast Institution og det evige golde, besmudsende Kævleri. Ja, det er bedre. Men ikke godt, ikke ganske godt i Betragtning af, at det er en Gud, der har taget Kommandoen. Der begynder at blande sig Hvadbehager ind i Hallelujaet. Hvadbehager? siger Monarkisterne. Og hvadbehager? siger lovlige mange af Præsterne. ”Og hvad er nu det for noget?” spørger temmelig højrøstet en Del af ”de Kvinder, der fulgte ham”.

Hvordan kommer sligt saa snart? Jo, for Mester var tavs om alt, hvad han positivt vilde, i de Aar, da han endnu stred for Magten. Nu vandt han den - og er stadig tavs. Saa begynder hans hede Disciple at snakke for ham - nu kan de ikke styre sig længere - om ham selv som Kejser, om Odinsdyrkelse, om Ægteskabsafskaffelse. Det lyder jo ikke allerbedst i Øret paa Monarkister, Præster og Damer. Tie skulde de, tie skulde de hede Disciple. Eller: Lader han netop dem snakke, naar Timen er kommet, da han har Raad?

*

Og udenrigspolitisk. Brud med Folkeforbundet. Glimrende Gestus. Tredie Rige rask Nation. Ikke Tid at spille paa Snakkerads. Saa Fredspagt med Polen. Men Herre Jemini! Det kunde Stresemann jo have lavet lige saa godt. Men er det Alvor? Vil Tyskland Fred med hele Verden, Frankrig inkl.? Vi vil tro dig, Frontkammerat Hitler, vi vil tro dig, naar du forsikrer det, vi tør ikke andet for Europas Skyld Men har du betænkt - dog, du kender det vel ikke - et Digt af en Landsmand af dig, der ogsaa var stor - om en Trolldmand, der evnede at hekse mægtige Aander op af sin Pose, men saa gik det galt, det glippede for ham at mane dem ned igen, og saa tog de Magten fra ham? Eller er din Fredspagt med Polen netop det Ord, der viser, at du magter dem?

Nu kurer Toget frem mod den bayerske Grænse. Endnu en Stump af dit vældige Rige foran os. Selvhersker over alle Tyskere, hvad vil du egentlig? Ved du det selv? Nationalsocialisme - hvad er det for noget? Har du løst Problemet om Cirkelns Kvadratur? Eller har du det netop ikke?

*

For 10 Aar siden skrev Lion Feuchtwanger sin Kæmperoman ”Succes” om Datidens Tyskland. Deri fortalte han, at spurgte nogen det nye Partis Fører om hans Planer, naar han engang tog Regeringen, pegede han paa en Skuffe og sagde: Dér ligger alt. Den Morgen, de arresterede ham, brød de Skuffen op. Den var tom.

Nu sidder den store Forfatter et Sted i Landflygtighed og den latterliggjorte Fører paa Stolen over Riget. Gad vidst, hvem der sidder bedst af de to!

Med udstrakte Hænder raabte han, da han stod ved Tronstrappens øverste Trin: ”Tyske Folk, giv mig fire Aar til at bygge op, hvad de andre har revet ned!” Forsigtigere var det store Forbillede syd for Alperne: ”Italienerne, det maa vi forstaa, at alle Dage maa vi forblive fattige, kan vi bare med vort Slid naa at faa gjort det lidt godt for vore Børn!”

Eet Aar af de fire er gaaet. Man ser paa ”Føreren”, denne spændstige, mandige, kraft-

strenge Skikkelse, dette Ansigt, der lyser af Mangel paa Intelligens. Gjorde du ham Uret, Feuchtwanger? Man kan ikke skue en Hund paa Haarene saa lidt som en Fører paa Overskægget. Fordi der ingen Planer laa i Skuffen, kan de jo godt have ligget i et Hovede; der forvares slige Ting ofte bedst; et Hovede enten paa Manden selv eller paa en anden, som han er Geni nok til at holde sig nær, og som har en Mund, der kan hviske, som hans egen kan raabe højt. Kom ikke og sig, at en Fører skabes af Øjeblikket, dets Trang og dets Krav! Saa skulde Øjeblikket skynde sig lidt med at rejse til Frankrig, min Far! Øjeblikket kan hjælpe Manden; men Manden maa være der. Han *er* i Tyskland, bestrid det ikke. Trods alt, hvad der endnu hæfter og hikker og slæber paa, betænk, hvad der er naaet, og hvordan det er naaet! Han brugte Hævn- og Krigsfanatismens Stigbøjler til at svinge sig op i Sadlen paa og red saa hen og sluttede Fredspagt med Polen, han lod Monarkisterne skubbe sin Vogn i Start og styrede saa omkring og kørte dem alle over Ende. Han talte om Tyskland og Tyskland og Tyskland, Deutschland über alles, og mener vel dermed - Tyskland, maaske i den ukendte Soldats Symbol, ”jeg er jo selv en af Folket”.

*

Laan mig Kikkerten! Hvad ser jeg forude? En Lovgiver, en Fredsfyrste? Eller rasler det bag ham af Bajonetter? Ræk mig den anden Kikkert, den lange, ja. Er Paven paa Vej over Alperne med en rød Pardering under Forklædet? Har Kongen af England en Datter, der endnu ikke er gift? Rust, Frankrig, rust! Intet Bayern mere, intet Sachsen mere, intet Preussen mere! Ræk mig den tredie Kikkert, den længste! Den lille Ø derude i Stillehavet? Mon dog?

Kaj Munk.